

2025-10-21

Regeringskansliet
Socialdepartementet

Diarienummer S2025/00911

Remissyttrande över Förordningsförslag med anledning av kommande tandvårdsreformer

Pensionärernas riksorganisation, PRO, är Sveriges största pensionärsorganisation med cirka 260 000 medlemmar. Vi har av Socialdepartementet beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på Förordningsförslag med anledning av kommande tandvårdsreformer.

PRO tackar för möjligheten att yttra sig över betänkandet.

Inledande synpunkter

Till en början vill PRO passa på att upprepa några av de övergripande synpunkterna från vårt remissvar på "SOU 2024:70 Tiotandvård - ett förstärkt högkostnadsskydd för tandvård". Det gör vi dels för att ge en bakgrund till våra mer detaljerade kommentarer i de följande avsnitten, dels därför att vi konstaterar att regeringen har gått vidare med många av förslagen i ovannämnda betänkande.

PRO välkomnar regeringens förslag att genomföra en tandvårdsreform som syftar till att förbättra tillgången till tandvård för äldre. Det är glädjande att fokus riktas mot att minska ekonomiska hinder och öka tillgängligheten till nödvändig tandvård. Munhälsa är en integrerad del av allmänhälsan och påverkar livskvaliteten i hög grad inte minst för många äldre.

Vi ser därmed positivt på förslaget att införa ett förstärkt högkostnadsskydd. Det är ett viktigt första steg för en mer jämlik tandvård, där inte ingen äldre person ska behöva avstå från tandvård av ekonomiska skäl. Det är även en bra början när det gäller att komma närmare PRO:s mål att tandvården ska ha ett högkostnadsskydd som motsvarar det för hälso- och sjukvården. På längre sikt bör möjligheten om ett gemensamt högkostnadsskydd för hälso- och sjukvården och tandvården utredas.

Men reformen som föreslås träda i kraft 1 januari 2026 kan bara vara ett steg på vägen. PRO vill exempelvis kraftfullt betona att kostnaden för en undersökning är för hög för många äldre med låga pensioner. Det finns all anledning att inkludera förebyggande insatser och regelbundna undersökningar som en del av reformen i närtid. Att inkludera förebyggande åtgärder i högkostnadsskyddet skulle gynna såväl individens hälsa som samhällsekonomin. Begränsningen runt vilka tänder som omfattas av tiotandvård, när det gäller ny fast tand- och implantatstödd protetik, bör också slopas.

Den förlängning av giltighetstiden för Allmänt tandvårdsbidrag, ATB, som föreslås är ett också steg i rätt riktning, men det är tveksamt om det kommer räcka för att undanröja ekonomiska hinder för

individens tandvård. Det samma gäller den föreslagna höjningen av det särskilda tandvårdsbidrag till högst 1 000 kronor per halvår, som troligen inte är tillräcklig för de grupper som har det svårast.

Idag är tandvården en socioekonomisk fråga som på ett påtagligt sätt skiljer befolkningen i två grupper, en som har råd att åtgärda sina tänder, och en som inte har det. Tyvärr blir den grupp som inte har råd att underhålla sina tänder allt större. Det handlar om utförsäkrade, långtidssjukskrivna och pensionärer, såväl friska som sjuka, som har sämre ekonomiska villkor än de med arbete. Många i dessa grupper har, eller kommer att få, behov av omfattande ingrepp på grund av utebliven förebyggande tandvård över tid. Avsaknaden av regelbundna undersökningar och förebyggande tandvård riskerar också att leda till andra sjukdomar som i sin tur leder till ökade kostnader för sjukvård och äldreomsorg samt onödigt lidande och sämre livskvalitet för den enskilde

PRO anser grundläggande att tillgången till prisvärd tandvård bör utgå från individens behov – oavsett ålder. Tandvården bör vara rättvist och behovsbaserat tillgänglig för hela befolkningen. PRO efterlyser därför en bredare och mer inkluderande diskussion om hur tandvårdsreformer kan finansieras utan att olika grupper ställs mot varandra. För att säkerställa att reformen leder till faktiska förbättringar i tandvården för äldre, bör dess effekter följas upp kontinuerligt – med särskilt fokus på hälsa, ekonomi, jämlikhet och likvärdighet

Synpunkter på kapitel 5 Avgift för anslutning till det elektroniska systemet

Förordningsförslaget: Vårdgivaren ska årligen betala en avgift för anslutning till det elektroniska systemet för statligt tandvårdsstöd om 5 000 kronor för varje anslutning.

PRO:s kommentarer: PRO har inget att invända.

Synpunkter på kapitel 6 Innehållet i ansökan om tillstånd att bedriva privat tandvårdsverksamhet

Förordningsförslaget: Den som ansöker om tillstånd att bedriva privat tandvårdsverksamhet, och som tidigare bedrivit verksamhet, ska bifoga följande handlingar för de närmast föregående räkenskapsåren till ansökan: årsredovisning, årsbokslut eller motsvarande sammanställning av räkenskaper, verksamhetsberättelse eller motsvarande och revisionsberättelse.

PRO:s kommentarer: PRO tillstyrker förslaget. Det är avgörande att göra allt för att säkerställa att de aktörerna som agerar inom välfärdssektorn, inte minst på tandvårdsområdet, är pålitliga och trovärdiga som vårdgivare och inte kan misstänkas ha uppsåt att bedriva ekonomisk kriminalitet. På samma tema anser PRO att det är avgörande att säkerställa att statligt tandvårdsstöd hanteras på ett rättvist och korrekt sätt för att upprätthålla patienternas förtroende för systemet.

Synpunkter på kapitel 7 Underrättelseskyldighet för Inspektionen för vård och omsorg

Förordningsförslaget: Inspektionen för vård och omsorg ska skyndsamt underrätta Försäkringskassan när inspektionen har beslutat att förbjuda en tandvårds-verksamhet eller

att återkalla ett tillstånd att bedriva privat tandvårdsverksamhet eller har avfört en tandvårdsverksamhet från vårdgivarregistret.

PRO:s kommentarer: PRO tillstyrker förslaget. Se kommentar till kapitel 6 ovan.

Synpunkter på kapitel 8 Vårdgivarens uppgiftsskyldighet till Försäkringskassan

Förordningsförslaget: Det underlag som vårdgivaren ska upprätta för bl.a. beräkning av statligt tandvårdsstöd ska även innehålla uppgifter om andra behandlare än tandläkare och tandhygienister och även uppgifter om den som i förekommande fall delegerat en arbetsuppgift. Uppgift ska även lämnas om dessa personers behörighet och om var tandvårdsåtgärden utfördes.

PRO:s kommentarer: PRO tillstyrker förslaget. Se kommentar till kapitel 6 ovan. I detta sammanhang är det samtidigt viktigt att säkerställa så smidiga och enkla sätt som möjligt för vårdgivarna att lämna in de nödvändiga uppgifterna.

Synpunkter på kapitel 10 Fler uppgifter och ett utökat ändamål för prisuppgifter till Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket

Förordningsförslaget: Försäkringskassans uppgiftsskyldighet till Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket för att verket ska kunna tillhandahålla information i en prisjämförelsetjänst ska även omfatta uppgift om huruvida patienten är berättigad till särskild tandvårdsersättning. De uppgifter som Försäkringskassan lämnar ska även få användas för att följa upp utvecklingen på tandvårdsområdet.

PRO:s kommentarer: PRO tillstyrker förslaget. Det är viktigt att skapa så stor transparens och tydlighet så möjligt, så det är enkelt och smidigt för den enskilda individen att jämföra priser inom tandvårdsområdet.

Här är det mycket viktigt att beakta, att många äldre upplever att digitala verktyg är svåra att använda. PRO anser att verktyg som Tandpriskollen och andra digitala tjänster inom tandvården måste utvecklas tillsammans med äldre och personer med funktionsnedsättningar, med särskild hänsyn till användarvänlighet och tillgänglighet, inklusive tydliga instruktioner och stöd. Det ska också alltid finnas tillgång till analoga verktyg och dessa ska hålla lika hög kvalitet.

Synpunkter på kapitel 12 Indexering av beloppsgränser inom allmän tandvårdsersättning

Förordningsförslaget: En indexering utifrån prisbasbeloppet ska införas för såväl karensbelopp som övre beloppsgräns inom allmän tandvårdsersättning. Under hela ersättningsperioden ska det prisbasbelopp som gäller när ersättningsperioden påbörjas ligga till grund för beräkning av vilka belopp som patientens sammanlagda tandvårdskostnader ska överstiga för att tandvårdsersättning ska kunna lämnas. Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets bemyndigande att meddela föreskrifter om beloppsgränser och ersättningsnivåer ska upphävas.

PRO:s kommentarer: PRO är skeptiskt till förslaget, givet att det de facto kommer innebära en försämring i form av högre kostnader för personer som är i behov av tandvård. Se vårt svar under kapitel 16.

Synpunkter på kapitel 13 Övre åldersgränsen för förhöjt allmänt tandvårdsbidrag.

Förordningsförslaget: Den övre åldersgränsen för förhöjt allmänt tandvårdsbidrag ska knytas till riktåldern för pension. Bestämmelsen i socialförsäkringsbalken om ändring av riktåldern ska tillämpas.

PRO:s kommentarer: PRO avstyrker förslaget. När personer slutar förvärvsarbete innebär det ofta att personens disponibla inkomst sjunker. Det är samtidigt många som inte har möjlighet att arbeta kvar till 67 år ålder till följd av utslitning och därför är den åldersgränsen alltför hög. Den genomsnittliga pensioneringsåldern är lägre än 67 år. PRO föreslår att tiotandvård ska erbjudas personer från och med den ålder då de tidigast kan ta ut allmän pension.

Synpunkter på kapitel 14 Personuppgiftsbehandling och sekretess.

Förordningsbedömning: Den personuppgiftsbehandling som tillkommer med anledning av förslagen är förenlig med EU:s dataskyddsförordning. Den befintliga reglering som finns på området är tillräcklig för personuppgiftsbehandlingen. Det behöver inte införas någon ytterligare reglering av denna behandling. Det finns inte behov av några ytterligare bestämmelser om sekretess.

PRO:s kommentarer: PRO har inget att erinra.

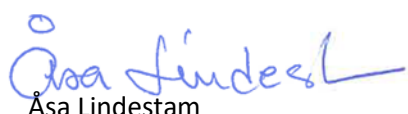
Synpunkter på kapitel 16 Konsekvenser för patienter

Förordningsbedömning: Sammantaget är bedömningen att förslagen leder till små konsekvenser för patienterna.

PRO:s kommentarer: PRO delar inte denna bedömning. Förslagen inom kapitel 12 och 13 innebär besparingar för staten på 109 miljoner kronor 2028. Detta är pengar som annars hade tillfallet patienterna i form av stöd och bidrag, härunder inte minst äldre personer som går mista om 60 miljoner kronor årligen. Detta till följd av förslaget om att den övre åldersgränsen för förhöjt allmänt tandvårdsbidrag ska knytas till riktåldern för pension.

Detta tycker vi är djupt olyckligt eftersom, som redan anfört tidigare i remissvaret, många pensionärer har väldigt små ekonomiska marginaler. För dessa grupper spelar dessa försämringar mycket stor roll för om de har råd att gå till tandläkaren eller inte, trots övriga förbättringar i den samlade reformen.

Stockholm, dag som ovan,

Åsa Lindestam

Ordförande Pensionärernas riksorganisation